

Tot i això, la feina és feta. Ergo, ara més

Al bell mig de l'adversitat, i sobretot de la incertesa, cal mirar arreu per veure que l'adversitat ha estat, i continua sent, en bona part, una conseqüència de la feblesa humana, que és feble d'ençà que és humana¹. El que ens en fa diferents és la racional capacitat d'escollir entre fer i no fer. És a dir, entre mirar abans de fer, i fer només per impuls. És a dir, entre fer racionalment i amb fonaments, i fer només perquè alguna cosa s'ha de fer. D'una, en diem feblesa, que inclou altres pecats. De l'altra, en diem responsabilitat, que inclou virtuts complementàries.

Alhora, prou que també s'hi veu que la solució rau en la fortalesa de les persones, que som capaces de fer coses ben difícils, fins i tot allò que semblava impossible. La fortalesa per sortir-nos-en, però, a la primària no està garantida i ens cal, per tant, enfortir-la cada dia. El que ens fa forts, això que ens enforteix, és la unió, és a dir, el consens com a evolució natural del diàleg, sobretot quan una decisió, propera, domèstica, afecta les persones que som decisives per a la solució del problema. Aquest diàleg, que per definició duu al consens, comença, i rutlla, i ho fa de la manera més lògica i espontània, quan l'altre accepta que som igual d'intel·ligents i que per tant tenim igual capacitat de pensar.

En aquest context, que ara és el de la pandèmia però n'hi ha d'altres, proposo la reflexió que recupera la feblesa, perquè no és bo oblidar-se'n. I recupera també la fortalesa, que és la clau per avançar i dissenyar una nova normalitat a la primària de pediatria, on és ben necessària. És a dir, proposo de veure que, tot i això, la feina és feta, i ben feta, i que l'hem feta tot i l'adversitat. I ho proposo per tal que això, demà, no quedi en un no-res.

Després de la primera vam pensar que no n'hi hauria una de segona, i vint anys més tard, però, a les mateixes terres hi vam tenir la Segona Guerra Mundial, després de la qual vam tornar a pensar que els conflictes bèl·lics i les neteges ètniques ja serien cosa de mai més. Vam pensar ingènuament. També volem pensar que Zika i Ebola són coses alienes, que no ens poden arribar. Vam pensar que la síndrome SARS i la síndrome MERS, precursoras de la covid, són coses allunyades, impossible que ens arribin. Vam pensar ingènuament, i la covid ens ho demostra, tot i que ja estàvem prou avisats²⁻³.

Vam pensar que després de Rotashield⁴ ja no passaria una cosa semblant, i poc després, però, Dengvaxia⁵ ens colpia un altre cop, i un altre cop ens deixava nus; aquestes dues vacunes estaven prou autoritzades. Vam veure presses per vacunar-los, però no vam veure presses per finançar les vacunes no finançades. Vam

veure que, en efecte, les coses passen, i que passen quan es pensa que no passaran, que no poden passar. Ingenuïtat. Les coses passen tot i que ens asseguren, del faristol estant, que això no passaria.

Vam veure d'aquesta manera com el vent s'enduu la paraula dita, i que la paraula escrita neix mullada. Vam veure, i encara veiem, sorpresos i decebuts, que som tan vulnerables a la malaltia i a l'infortuni com al balbuceig. I hem vist així que som persones, volubles i per tant vulnerables, però amb voluntat.

De bon començament semblava que nens i nenes quedaven gairebé al marge de la pandèmia, que en la infància hi havia una mena d'immunitat innata, o tal vegada vacunal. Les escoles són segures, es deia, però vam veure que els tancaven les escoles, i fins i tot parcs i altres zones d'esbarjo. Vaig veure el gronxador de la plaça cenyit amb una faixa municipal per evitar-ne el contagi.

Vam passejar el gos, el vam treure perquè fes el pipí i les caques al carrer, però els infants no podien pas sortir de casa per prendre l'aire del parc. Aquells que més necessiten aquest aire havien de romandre a casa, i viure i veure coses que no haurien d'haver vist ni viscut. Els barraven l'accés a l'ambulatori⁶, els enviaven a casa tot dient-los que havien de trucar i que nosaltres faríem després una valoració telefònica, però prou sabíem, ells i nosaltres, fins a quin punt costa d'agafar el telèfon i donar-los una resposta racional i comprensiva. Els més vulnerables, que són prioritaris, continuen amb obstacles, moltes vegades insalvables, per accedir-hi. I llavors vam veure, un cop més, que les diferències determinen l'evolució i les perspectives i, d'això, en diem infortuni.

Les portes de la salut mental infantojuvenil, més necessàries que abans⁷, es feien esquivoles i costava penes i treballs trobar-ne l'escletxa. Vam veure com les consultes especialitzades quedaven anul·lades i vam saber després que només se'n recuperaven algunes. Llavors vam veure el pa que s'hi dona, i vam entendre un cop més que som persones i que havíem de fer via encara que fos a les palpentes.

Vam veure com és de volàtil un protocol, breu la validesa, fràgil la saviesa. Vam veure que res és per sempre, que res és segur, que no la tenim comprada. Ben al contrari, vam haver d'entendre que el secret és fer-la, és guanyar-la cada dia amb esforç i sentit comú, tot aplicant ciència i experiència. I això ens ha fet més forts, tal vegada més savis. No hem d'acceptar, però, el que continua que és inacceptable.

Ens parlen ara de col·lapse a la primària, però no paraven igual quan a les agendes de pediatria de

l'ambulatori hi havia un infant cada cinc minuts, i dos infants programats a la mateixa hora. Ni quan la sala d'espera era atapeïda de nens, nenes, mares, pares i virus diversos. Ni quan teníem contractes de dilluns a divendres, amb jornada reduïda per fer una feina en absolut reduïda. Vam rebre paraules de compromís, amables, corteses, fins i tot promeses, però, immersos en la realitat quotidiana, vam quedar-nos tot esperant un substitut, o una solució imaginativa, o almenys un cop de mà quan algú de l'equip de pediatria no podia venir. Febleses allí, fortesaleses aquí. Van pensar, ingenuàment, que nosaltres pensem ingenuàment, però vet aquí que no.

Ara, no obstant això i força més, amb solvència i professionalitat, és a dir, amb responsabilitat, és a dir, amb fortesalesa, la feina és feta. Ens vam queixar, però la feina l'hem feta. I això demostra que som igual d'intel·ligents, que som de confiança, que tenim guanyada una cadira a la taula.

Igual de volubles i igual de vulnerables, amb una voluntat igual, podem superar entre tots la malaltia, l'infortuni i el balbuçig. Però seguirem demanant, en virtut d'aquesta igualtat, en virtut de la fortesalesa, i precisament perquè la feina és feta tot i l'adversitat, la feblesa i el balbuçig, un espai per començar amb el que fins ara és inèdit: el diàleg i, en conseqüència, naturalment, el consens.

La primària sagna perquè ja sagnava abans. Té, però, prou fortesalesa per sortir-se'n, i la hi posarem tota, i més si calgués. Només demanem respecte, les orelles atentes i una boca sincera i transparent. Ara, el que cal amb prestesa és assumir que l'atenció primària de pediatria necessita una reflexió perquè ha de canviar⁸. Necessita bones idees i un esperit flexible. Necessita

escoltar la veu que és dins i la veu que és fora. Hi ha coses per dir, hi ha coses per canviar. És evident que la covid va precipitar canvis, però cal revisar-los perquè no tots apunten en la bona direcció. La clau, un cop més, rau en la fortesalesa, que cal enfortir cada dia, i en el diàleg que duu al consens, que cal començar a practicar cada dia.

Jorge Bello

CAP El Maresme - Gatassa, Mataró (Barcelona)

Bibliografia

1. García Collado F, Soares de Moura A. El virus como filosofía. La filosofía como virus. Reflexiones de emergencia sobre la pandemia de covid-19. Barcelona: Bellaterra edicions; 2020.
2. Moraga-Llop FA. Malaltia per coronavirus 2019. Una nova pandèmia. Reflexions des de casa. *Pediatr Catalana*. 2020;80:46-7.
3. Plasència A. Intel·ligència pandèmica i preparació en salut pública. A: Puigdomènech P, Casals A, Cabré MA, Guillaumet J, Pinyol R. Allò que hem après de la covid-19. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2021. Accessible a la xarxa [data de consulta: 27-01-22]. Disponible a: https://publicacions.iec.cat/PopulaFitxa.do?moduleName=coleccions_bibliografiques&subModuleName=cerca_avanzada&idCatalogacio=37148
4. Lynch M, Shieh WJ, Bresee JS, Tatti KM, Gentsch JR, Jones T, et al. Intussusception after administration of the rhesus tetravalent rotavirus vaccine (Rotashield): the search for a pathogenic mechanism. *Pediatrics*. 2006;117(5):e827-32.
5. Adams LE, Waterman S, Paz-Bailey G. Vaccination for dengue prevention. *JAMA*. [en línia] Dec. 16, 2021. DOI: 10.1001/jama.2021.23466
6. Román Mestre B. Criteris d'accés als recursos mèdics: reflexions des de l'ètica. A: Puigdomènech P, Casals A, Cabré MA, Guillaumet J, Pinyol R. Allò que hem après de la covid-19. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2021. Accessible a la xarxa [data de consulta: 27-01-22]. Disponible a: https://publicacions.iec.cat/PopulaFitxa.do?moduleName=coleccions_bibliografiques&subModuleName=cerca_avanzada&idCatalogacio=37148
7. Ferrer M. La salut mental dels més joves en temps de pandèmia. *Pediatr Catalana*. 2021;177-8.
8. Bello J. Comentari sobre *Taking action against clinician burnout*. *Pediatr Catalana*. 2020;80:83-4.